

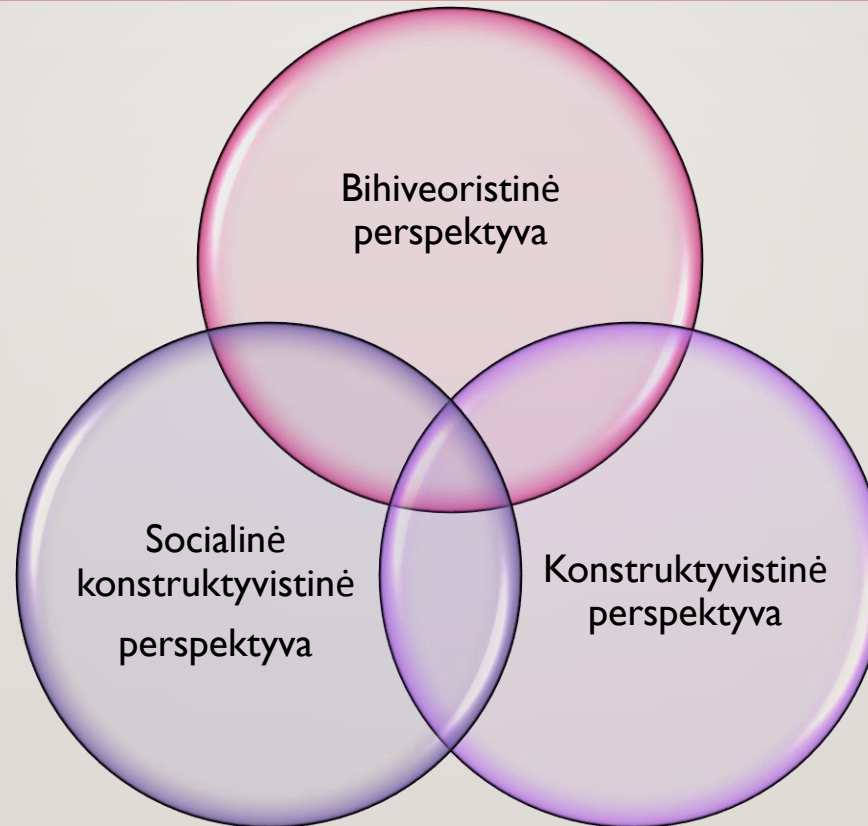
KAIP FORMUOJAMASIS VERTINIMAS PADEDA SIEKTI INDIVIDUALIOS PAŽANGOS: REFLEKSIJA

**KOKYBĖS SIEKIANČIŲ MOKYKLŲ KLUBO KONFERENCIJA „MOKINIŲ UGDYMO(SI)
PASIEKIMAI. SAMPRATA IR SKATINIMO GALIMYBĖS“**

Doc. dr. Viktorija Sičiūnienė, VDU Švietimo akademija

2 Jei valtis plaukia neteisinga kryptimi, nepadės net stiprus irklavimas

Kenchis Ohmase

2 KADA PRASIDEDA PAMOKA?

- Kai giliai suvokiame, kur ir kodėl norime nuvesti mokinius ir tikime, jog mums pavyks.

Bihevioristinė perspektyva:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

Konstruktivistinė perspektyva:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

Socialinė konstruktivistinė perspektyva:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

4 VERTINIMO SAMPRATOS POKYČIAI: KUR JUDAMA

Nuo bendrų reikalavimų
....

... link visų dėmesio sutelkimo į
tai, ką bendruomenė laiko
svarbiais vertinimo praktikos
elementais.

Nuo siauros vertinimo
paskirties - sertifikavimo,
akreditavimo,
apibendrinamojo vertinimo
....

... link platesnio požiūrio į vertinimą, t.
y. didesnis dėmesys vertinimui, kuris
didina grįžtamąjį ryšį ir suteikia peno
apmąstymams. Oficialus pripažinimas,
kad tai veiksmingai keičia praktiką.

5

Nuo ribotų, atsitiktinių,
galutinių, vienkartinių
vertinimų...

... į daugkartinį ir nuolatinį
pasiekimų fiksavimą.
Pasiekimai turi įrodymus ir
nenyksta laikui bėgant.

Nuo vertinimo iš vieno
vertintojo perspektyvos....

... link vertinimų iš įvairių
perspektyvų (pvz., Vertinamo
asmens, kitų suinteresuotųjų
šalių ir vieno ar daugiau
nepriklausomų vertintojų).

6

Nuo dėmesio sutelkimo į antrinius įrodymus (pvz., Atsakymai egzamino metu)...

... link pirminių įrodymų vertinimo (pvz., Kasdienės praktikos stebėjimas).

Nuo formalaus vertinimo....

... link kontekstualizuoto vertinimo, kuris kasdienę praktiką daro veiksminga ir tuo pat metu teikia įrodymus apie jos veiksmingumą.

KADA PRASIDEDA REALI PAMOKA?

- Kai ją planuojame...

Užduotis.

Prisiminkite, kaip ruošėtės vienai kuriai šios savaitės pamokai.

a) Pažymėkite, kuriems 3 aspektams iš pateikto sąrašo apmąstyti skyrėte daugiausiai laiko.

1. Koks pamokos židinys? |
2. Kokią pažangą (teigiamą pokytį), tikėtina, padarys mokiniai? Ar ją padarys visi mokiniai?
3. Kaip mokiniai bus motyvuoti siekti pažangos?
4. Kaip geriausiai panaudoti išteklius, metodus (įskaitant mokymosi paramą), kad būtų maksimaliai pasiekta pažanga?
5. Kokiais sėkmės kriterijais vadovausis mokiniai, atlikdami užduotis?
6. Kokias galimybes suteiksime mokiniams apmąstyti savo darbą?
7. Kaip besimokantieji informuos jus apie savo darbą, ką padarė gerai ir kokie tolesni jų mokymosi žingsniai?
8. Kaip vertinsite kiekvieno mokinio mokymąsi grupėje?
9. Kokius klausimus, užduotis skirsite mokiniams, kad nustatytumėte jų supratimo lygį?
10. Kaip kitaip suformuluosite užduotį/paaiškinsite, jei mokiniams kas bus neaišku?

8 KADA PASIBAIGIA PAMOKA?

- Pamoka pasibaigia, kada mokytojas įvertina savo taikytų metodų poveikį mokiniams, atsižvelgdamas į užsibrėžtus ketinimus ir pradinius sėkmės kriterijus, t. y. kai peržiūri mokymąsi mokinių akimis.
- Kas iš mokinių pajuto poveikį, ar buvo veiksmingas?

9

b) Ar apmąstėte (po pamokos), kokį poveikį jūsų pažymėtieji aspektai turėjo mokinių pasiekimams ir pažangai? Kokius poveikio įrodymus galite pateikti? Pasidalinkite savo pamokos planavimo ir reflektavimo patirtimi su greta sėdinčiais kolegomis (sėkme ir nesėkme).

c) Kuriems trimis sąrašo aspektams jūsų grupelės nariai, ruošdamiesi pamokai, skyrė mažiausiai dėmesio. Kodėl? Taikydami Penkių klausimų metodą, atraskite, kodėl ir kaip jūsų pamokose galėjo sustoti dalies mokinių daroma pažanga.

VEIKSMINGOS GRĮŽTAMOSIOS INFORMACIJOS TEIKIMO PRINCIPAI IR BŪDAI

GRĮŽTAMOSIOS INFORMACIJOS LYGMENYS ATITINKA MOKYMOSI ETAPUS

1. Užduočių ir rezultatų lygmuo (padeda susikurti paviršines žinias, yra pamatas kitiems lygiams)

2. Procesų lygmuo (skatina giluminį mokymąsi)

3. Savireguliacijos lygmuo (skatina mokymosi procesų savistabą)

Pirmų trijų lygmenų grįžtamoji informacija padeda siekti pažangos. Mokinys turi gauti grįžtamąją informaciją esamo ar vienu laipteliu aukštesnio lygmens.

Pirmų trijų lygmenų grįžtamąją informaciją reikia aiškiai atskirti nuo ketvirtojo lygmens, susijusio su mokinių savuoju „aš“.

4. Savojo „aš“ lygmuo (skatina apmąstyti, ko galėtų pamokyti kitus)

12 KAIP MANOTE, KOKIO LYGMENS ŠI GRĮŽTAMOJI INFORMACIJA?

1. Atsivertę knygos galą, pasitikrink atsakymus.
2. Kaip kitą sykį atliktumei panašią užduotį, t. y. ko pasimokei iš savo klaidų?
3. Pasitikrinęs atsakymą, pamatei, kad jis neteisingas. Ar supranti, kodėl užduotį atlikai klaidingai?
4. Pagalvok apie kokį kitą metodą, kurį galėtumei išbandyti, kad įsitikintum, jog užduotį atlikai teisingai.
5. Pabandyk palyginti šias idėjas. Rask jų panašumus ir skirtumus.
6. Ko galėtumei pamokyti kitus?

1. **Užduočių ir rezultatų lygmuo**
2. **Procesų lygmuo**
3. **Savireguliacijos lygmuo**
4. **Savojo „aš“ lygmuo**

13 I. UŽDUOČIŲ IR REZULTATŲ LYGMUO (PADEDA SUSIKURTI PAVIRŠINIS ŽINIAS, YRA PAMATAS KITIEMS LYGIAMS)

- sutelkta į konkretų atsiliepimą, jos negalima apibendrinti;
- informuoja apie rezultatus, skatina sužinoti daugiau;
- dažniausiai pateikiama visai klasei, naudingiausia pradedantiesiems mokiniams;
- padeda mokiniams pasitikėti savo jėgomis atliekant užduotis;
- veiksmingesnė, kai yra formuojamoji, o ne apibendrinamoji;
- veiksmingesnė, kai mokinio rezultatai lyginami su jo paties, o ne su bendraklasių pasiekimais.

14

2. PROCESŲ LYGMUO (SKATINA GILUMINĮ MOKYMAŠI)

- aprėpia užduoties atlikimo, rezultato kūrimo procesus;
- siekiama praplėsti suvokimą apie alternatyvius užduoties atlikties būdus;
- siekiama sumažinti pažinimo gebėjimams (koncentracijai, dėmesingumui, atminčiai) tenkantį krūvį;
- padeda išmokti mokymosi metodų ir rasti klaidų;
- pateikiamos užuominos, padedančios veiksmingiau ieškoti informacijos;
- padeda atpažinti idėjas siejančius ryšius.

3. SAVIREGULIACIJOS LYGMUO (SKATINA MOKYMOSI PROCESŲ SAVISTABĄ)

- padeda ugdyti įsivertinimo gebėjimus;
- stiprina pasitikėjimą, kad pavyks ir toliau sėkmingai mokytis;
- stiprina pasiryžimą skirti energijos ir laiko grįžtamosios informacijos paieškai bei vertinimui;
- ši grįžtamoji informacija, paprastai pateikiama kaip refleksyvūs ir tiriamieji klausimai, gali „pasufleruoti“ mokiniui, kada ir kodėl reikėtų užduoti sau 1 ar/ir 2 lygmenų klausimus.

16 4. SAVOJO „AŠ“ LYGMUO (SKATINA APMAŠTYTI, KO GALĖČIAU PAMOKYTI KITUS)

- į savąjį „aš“ orientuoti pagyrimai (pvz., šaunuolis, puikiai atlikai užduotį) turi neutralų ar neigiamą poveikį, todėl jų reikėtų vengti;
- mokiniai turi jausti, kad mokytojai gerbia jų darbą;
- mokiniai turi palankiai vertinti mokymąsi;
- ko galėčiau pamokyti.

17 PASITIKRINKIME, KAIP ATPAŽŪSTAME GRĮŽTAMOSIOS INFORMACIJOS LYGMENIS

1. (1) Atsivertęs knygos galą, pasitikrink atsakymus.
2. (3) Kaip kitą sykį atliktumei panašią užduotį, t. y. ko pasimokei iš savo klaidų?
3. (2) Pasitikrinęs atsakymą, pamatei, kad jis neteisingas. Ar supranti, kodėl užduotį atlikai klaidingai?
4. (3) Pagalvok apie kokį kitą metodą, kurį galėtumei išbandyti, kad įsitikintum, jog užduotį atlikai teisingai.
5. (2) Pabandyk palyginti šias idėjas. Rask jų panašumus ir skirtumus.
6. (4) Ko galėtumei pamokyti kitus?

1. **Užduočių ir rezultatų lygmuo**
2. **Procesų lygmuo**
3. **Savireguliacijos lygmuo**
4. **Savojo „aš“ lygmuo**

18 DAR ŠIEK TIEK APIE VEIKSMINGĄ GRĮŽTAMĄJĄ INFORMACIJĄ

- tinkamu laiku suteikta;
- daugelis mokinių tiesiog nesugeba suprasti ir tinkamai įvertinti mokytojo pastabų, nes jo atsakas nėra pritaikytas prie kiekvieno mokinio mokymosi proceso lygmens;
- tik asmeniškai suteiktas atsakas turi poveikį;
- būtina įsitikinti, ar grįžtamoji informacija tinkamai suvokiama (; kai jos daug ir ji prastai suvokiama, ji nepritaikoma);
- grįžtamąją informaciją galima gauti iš skirtingų šaltinių;
- grįžtamoji informacija gali klaidinti.

NUO KO PRADĖTI PERMAINŲ PROCESĄ

20 SVARBIAUSIAS POKYTIS ĮVYKSTA MĄSTYSENOJE

Sėkmės pamatas – dėmesys žmogui

- Visų įsitraukimas
- Pagarba vienas kitam
- Nuolatinis tobulėjimas

Keisdami mąstymą, greičiausiai patirsime daug nesėkmių, bet tik įveikdami jas tobulėsime.

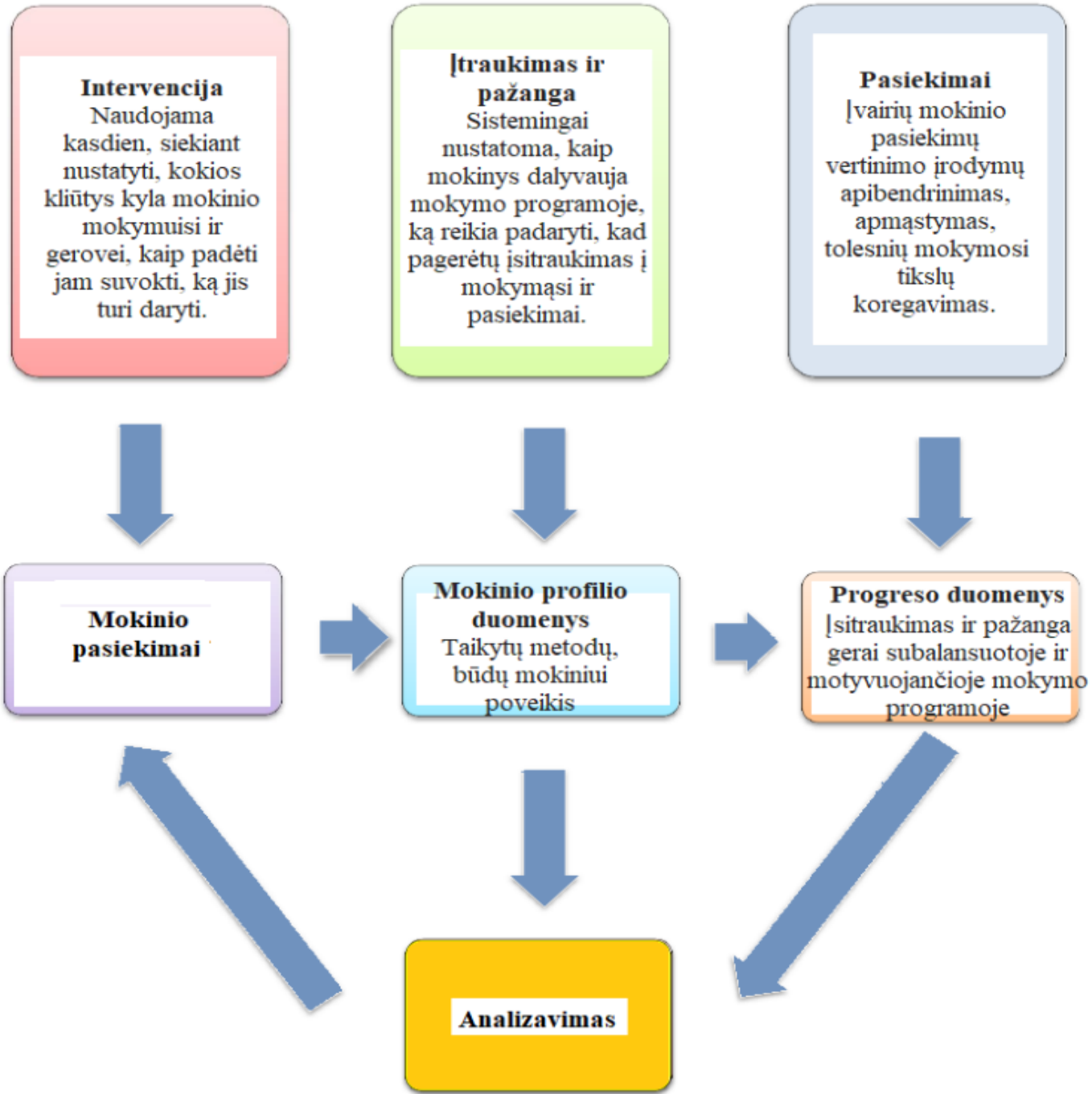
2 | I. SĖKMĘ LEMIA NUOLATINIS TOBULĖJIMAS IR NEREIKALINGŲ VEIKLŲ, KLAIIDŲ ŠALINIMAS

- Klaidos neišvengiamos, iš žmonių negalima tikėtis, kad jie visada bus susikoncentravę tik į darbą ir nedarys klaidų.
- Klaidoms aptikti būtini patikrinimai. Jie yra 3 rūšių:
 1. Įvertinimo patikrinimas – palyginama su standartu; jeigu kažkas ne taip – būtini esminiai keitimai.
 2. Informatyvūs patikrinimai – naudojami statistiniai įrankiai, analizės metodai.
 3. Kokybės patikrinimas pačiame procese.

22 2. BŪTINA STANDARTIZUOTI GERĄSIAS PRAKTIKAS, TOKIU BŪDU ELIMINUOJANT CHAOSĄ IR GAUNANT TEIGIAMĄ REZULTATĄ.

Žingsniai:

1. Identifikuojame, kur esame mes ir mūsų mokiniai.
2. Siekiame suprasti, kodėl ir kaip pažanga gali sustoti (pvz., Penkių kodėl metodu)
3. Pasirinkame vizualius įrankius, įgalinančius kiekvieną bendruomenės narį bet kuriuo metu įvertinti ar judama teisinga linkme ir be trikdžių.
4. Patikriname eigą, užtikriname, kad visi pažangos proceso žingsniai tinkami.
5. Išbandome ir stebime, ar pažangos modelis veikia.
6. Apmokome vertintojus, kurie matuoja sėkmę.

24 TURIME SUDARYTI SĄLYGAS MOKINIUI PEREITI VISUS PAŽANGOS ETAPUS

PAŽANGOS ETAPŲ APRAŠAS

Patirtinis mokymasis

- išmokstama ko nors, tik išgyvenus veiklos padarinius

Įgūdžių ir supratimo įgijimas

- kryptingas dėmesys
- aktyvus dalyvavimas
- prisiimta atsakomybė

Įsisavinimas

- pripažinimas, supratimas ir prisiminimas
- gebėjimas įvairiomis aplinkybėmis veikti

25 MINČIŲ LIETUS

Kokiu mastu mokyklos kiekvienos metodinės grupės nariai bendrai planuoja ir kritikuoja vienas kito darbą?

Ar mokyklos mokytojai žino, ko šiuo metu moko kiti mokytojai, kokio sunkumo jų mokomoji medžiaga?

Ar visiems mokytojams žinoma, ką jų kolegos laiko sunkumais, patiriamais mokant, ar priimant sprendimus dėl mokyklos politikos?

Ar mokyklos pedagogai drauge nustato sėkmės kriterijų bei mokymosi ketinimų kokybę bei pobūdį ir reguliariai tikrina, koks jų poveikis mokinių pasiekimams?

Ar egzistuoja pamokų planų bankas? Kokiais pamokos plano sėkmės kriterijais vadovaujamesi? Kiek dėmesio pamokos plane skiriama vertinimui?

26 MINČIŲ LIETUS

Ar mokykloje teiraujamasi mokinių nuomonės apie įvykusias pamokas? Ar mokiniai geba įvardyti šių pamokų mokymosi ketinimus bei sėkmės kriterijus?

Ar mokiniai aktyvūs savo pažangos vertinimo partneriai?

Kaip mokiniai vertina jūsų mokymo metodų veiksmingumą, gebėjimą sudominti įvairiomis ugdymo turinio temomis, susieti medžiagą su tikru gyvenimu?

Ar kolegos noriai bendradarbiauja?

- Papildomos akys
- Nufilmuotų pamokų analizė
- Įvairių rūšių formalus ir neformalus vertinimas

Ar žinoma, ko mokiniai nesuprato per šias pamokas? Kaip jie elgėsi, kai ko nors nesuprato? Kaip į jų mokymąsi reaguoja bendraklasiai? Ar mokiniai mano, kad mokytojas jų klausėsi?

27

KĄ DARAU GERAI? KOKĮ IŠŠŪKĮ PRIIMU?

Ką tai reikš:

- MAN
- MANO MOKINIAMS
- KOLEKTYVUI.....

- NORĖČIAU IŠMOKTI
-
- GALĖČIAU PASIDALYTI

